

Dr. Jos. C. Oblak: **V okrilju Visoke Tatre**

Pod Tatro na »cesti svobode«...

Ako hočeš od slovaške strani gori v Tatranski gorski raj, moraš iz Popradske doline predvsem stopiti na oni široki gozdni prag tik pod pobočjem Tatre, preko katerega vodi ponosna — »cesta slobody«. Prav tako mora turist z blejske strani na Triglav preko Pokljuke. Misli si, da so napeljali gori od Gorij in Krnice železnico ter jo izpeljali preko Mrzlega Studenca gori tik do Konjščice in Rudnega Polja, to bi bilo kakih 10 km. Potem imaš približno predstavo lege podtatranske pokrajine, ki leži kakor ogromna neravna terasa okoli Tatre v polkrogu kakih 500 m nad Popradsko dolino. Na to teraso so izpeljane stranske železniške proge od glavne, ki vodi skozi Popradsko dolino; té vežejo dolinsko železniško progo s podtatransko gorsko, ki je izvedena po velikem delu podtatranske gorske terase — tik ob »cesti slobody«.

Ta cesta veže podtatransko gozdno pokrajino v lahnem polkrogu od vzhoda proti zahodu, seveda sredi ne povsem ravnega sveta v potrebnih manjših in večjih vijugah. To cesto spremlja v daljši in krajši razdalji železniška proga le od Lomnice, cesta pa seže odtod še daleč v polkrogu okoli Belanskih Alp na vzhod in sever proti Ždiaru in naprej z zvezo proti poljski meji preko Javorine, tega svojčas hudo spornega jabolka med brati... Krasni so pogledi s te ceste v gozdove, na vrhove, zlasti Gerlahovko in Lomniški Štit. Vije se med gozdovi, prečkana od sto in sto gorskih potokov, prihajajočih iz tatranskih dolin; vsi hitijo v naročje Poprada. Od Tatranske kotline pod odrastki Belanskih Alp preko Matliarov, Tatranske Lomnice, Smokovca, preko Tatranske Boljanke in Višnih Hagov pa do Štrbskega Plesa in njegove krasne naselbine se vije ta dolga kača med gozdovi, rovti in posekami. Od Tatranske Lomnice se dviguje od višine 900 m komaj vidno proti Smokovcu in dalje do Štrbskega Plesa, kjer doseže že višino 1350 m; dvigne se torej za skoro 500 m; to bi bila na malo razdaljo precejšnja razlika v višini; na daljavo 26 km pa je komaj dobro opazna.

Električna proga na tej terasi teče vzporedno z glavno progo v Popradski dolini, samo kakih 500 m višje, in seveda v primerni raz-

dalji (5 km in še več) od glavne proge v dolini, kjer se le-ta cepi pri mestu Popradu (675 m), enem glavnih vlaških mest, v dve: eno proti Kežmarku vzdolž reke Poprada proti severni češko-poljski meji, drugo iz Popradske doline preko zmernih višin dalje na vzhod preko neizrazitega razvodja med Vislo in Tiso proti Košicam v drugo stransko dolino pod Karpati, skozi katero hiti reka Hernad že v naročje Tise.

Od Štrbe gori na skrajnem zahodnem in najvišjem koncu je vezana podtatranska gorska proga z vzporedno dolinsko po povprečnici »Zubački prog«... Pa še dvoje prog povprečnic veže dolinsko glavno progo z ono gorsko: Smokovec je vezan s stransko progo s Popradom, Lomnica pa s progo v Popradski dolini pod vlaškim Kežmarkom. Tako so podane železniške zveze z gorsko teraso in gorsko podtatransko železnico od vseh strani iz doline gori in doli. Take gorske zveze najdeš le še v Švici in v deželah, kjer je tujski promet na višku. Kje smo — žalibog ali hvalabogu? — še mi!

Od Tatranske Lomnice preko Smokovca do Štrbe je podgorska proga dolga, nič manj kakor 26 km. Ako se voziš iz Popradske doline gori na to teraso ali pa doli, pač opaziš veliko razliko v višini; kajti ta terasa leži povprečno 400 m nad nivojem široke Popradske doline. V dolini pa to višinsko razliko komaj opaziš: ta optična prevara pride najbrž od velike razsežnosti te terase; tudi v tem je velika razlika med njo in našo Pokljuko nad Radovljiško in Blejsko kotlino, s katero sem hotel uvodoma seveda le približno primerjati tukajšnjo krajevno situacijo.

Krasna je ta gozdnata preproga pod Tatro, ki sega od zadnje zahodne in vzhodne stacije njene železnice še precej daleč na zahod in vzhod. Štrbsko Pleso je kakor ukovan biser na najvišji točki te široke gozdne planote, ki je od te divne najvišje točke lahko povešena na zahod proti dolini Vaha in njegovim dotokom in valovi potem dalje navzgor proti Liptovskim holam, a tja na vzhod lahko pada proti toku reke Poprada vzdolž cele Visoke Tatre še daleč preko Tatranske Lomnice preko Matliar pod Belanskimi Alpami tja do Špiske Magure — en sam brezmejni gozdni gorski paradíž.

Skozi ta paradíž vodi — »cesta slobody«... »Cesta svobode!« Vsako češko in slovaško, dà, vsako slovansko srce zadrhti pri tem imenu... Poprej se ni imenovala tako... Ko so Čehi zasedli po prevratu Slovaško, njene gore in doline, njeno Tatro, je postala Slovaška — svobodna. Tej svobodni na čast in slavo so nadedli najlepši cesti v državi — ime — »ceste slobody«... Ko sem hodil po njej, so se mi širila prsa občutka prostosti, a obenem mi je postalo pri srcu tako mehko...

(Dalje pride.)

Hochkönig in Dachstein.

Bilo je tistega leta, ko sva s prijateljem Francetom vlekla Lojza iz špranje tam pod Grossbärenkopffom. Prenočili smo v Mainzerhütte, nato nas je pa v Fuschertalu močil dež noter do postaje Bruck-Fusch. Tu smo mu ušli v vlak, a nas je zopet prijazno sprejel v Saalfeldnu. Ker smo imeli že dosti moče, smo krenili rajši v gostilno, namesto v Hintertal, to pa v prijetnem upanju, da nas drugo jutro zbudi solnce. Žal, da je to nalogo prevzel dež, ki je zlasti proti jutru neusmiljeno bobnal na okna.

In tako smo šli mesto na Hochkönig — v Salzburg vedrit. Toda dež nam je ostal zvest spremljevalec noter do — Beljaka. Tako sta nam Hochkönig in Dachstein padla v vodo.

Tura pa ni bila pozabljena, marveč le odložena. Naredil sem jo v letu osemindvajsetem, in sicer sam.

Ko sem pri Lojzu potrkal, mi je odpisal, da pojde edino še na Triglav — po slovo. »Ves sem polomljen,« mi je potožil. »Ker se mi noge upirajo, sem se lotil zopet kolesa. Pa tudi s tem je velik križ. Nanj se še precej čilo vzpnem, tudi vozim lahko, toda doli ne morem vsakikrat tako, kakor bi bila moja volja; pa saj sem vdan v božjo voljo.«

Ostal mi je torej samo še France. A tudi ta se mi je iz važnih vzrokov izneveril. Zato sem jo udaril kar sam čez mejo tja proti Saalfeldnu.

Hochkönig.

Pred več stoletji so se razprostirale visoko nad dolinami Blühnbach, Mühlbach, Dienten in Urslau širne krasne planine. Na njih se je paslo neštivilno čred. Krave so lepo pozvanjale, pastirji so ukali, planšarice pa »jodlale«. Godilo se jim je dobro, dà, predobro. Imeli so mleka in surovega masla na obilo. To pa jim je bilo v pogubo; kajti sreča naredi človeka prevzetnega. V svoji prešernosti so fantje balinali s krogli iz surovega masla, dekleta pa so se v mleku umivale.

Bog in vrag sta nekaj časa mirno gledala to početje; potem sta posegla krepko vmes. Bog je vse pašnike zasul z večnim snegom, vrag pa je odnesel najsamopašnejšo planšarico proti peklu. Ker mu je na robu planine zastavila pot visoka stena, jo je kar predrl in drvel s svojo nesrečno žrtvijo v globino. Ko si jo med potjo natančneje ogleda, vidi, da je dekle lepo in zapeljivo. Začelo ga je skrbeti, da bi mu dekle ne naredilo v njegovem podzemeljskem kraljestvu kakih zmed. V tem strahu se urno obrne nazaj, odkoder je prišel. Bil je pa tudi on že toliko zmešan, da je izgrešil luknjo, ki si jo je

bil poprej naredil. Treščil je poleg nje v steno, si naredil še eno luknjo in vrgel svojo lepo ujetnico med ostale planšarice v sneg, kjer je žalostno zmrznila. Dotični luknji še dandanes imenujejo Teufelslöcher — Vražji luknji. Tam pa, kjer so nekdanje krave mukale, pastirji ukali in planšarice »jodlale«, se razprostirajo širna snežišča, ki nosijo v spomin na strašno božjo kazen ime Übergossene Alm. Kakor madeži na snežnobelem prtju, se dvigujejo iz sneženega polja tu in tam temni kupi skalovja. Najvišji izmed njih se ponosno imenuje Hochkönig (2938 m); na njem stoji daleč na okrog vidno zavetišče Hochkönigschutzhaus.

Ko sem v Saalfeldnu izstopil iz vlaka, je bilo že »po dežju«. Globoko zamegleno Kamenito Morje (Steinernes Meer) in velike luže na cesti so me navdajale s sladkim upanjem, da topot ne bom šel v Salzburg vedrit. Kajti po dežju je bilo še vselej lepo. Z lahkim srcem v prsah in z nekoliko težjim bremenom na hrbtu sem jo mahal urno po lepi Urslauski dolini (Urslauertal) proti vasi Alm, kamor sem došel še pred nočjo.

Ko sem prišel do prvih hiš, sem skoraj mislil, da sem zašel. Bral sem namreč nekje, da so se tu še ohranile tako zvane »Leichenbretter«. V teh krajih dobi namreč vsak mrlič desko, na kateri je napisano njegovo ime in smrtni dan. Na to desko ga položijo na mrtvaški oder, po pogrebu jo pa nabijejo na hišno steno.

Takih desk pa nisem opazil nikjer in šele drugi dan sem jih našel zunaj vasi na šupah. Vidi se, da je tudi v Alm že zašla »kultura« in pregnala »Leichenbretter« s hiš na senike. Je že tako: kamor pridejo tovarne in železnica, tam se naseli zlodej, poezija pa zbeži, seveda ljudska. Kajti umetna raste bohotno tudi v dimu in sajah; zato je pa zadušljiva in umazana, dokler ne pride nad njo dimnikar z omelom in s strgačo...

Ker je bil naslednji dan nedelja, sem bil zjutraj najprej pri sv. maši, ki sem jo bral sam. Kaplan je bil namreč na dopustu in tako sem jaz imel mesto njega prvo opravilo.

Po zajtrku se odpravim proti selu Hintertal. Kolovoz se vije ob šumečih valovih bistrega potoka Urslauerache, ki mi je kazal pot do podnožja Hochköniga. Med potjo sem prebiral »Leichenbretter«, s katerimi so nekateri seniki skoraj popolnoma pokriti. Napisi so jako jedrnati, n. pr. »Leichenbret des Jünglings Josef Sekirenbrand, gestorben den 2. März 1907 im 82. Lebensjahre.« Tirolski in salzburški samci ostanejo namreč »mladeniči« do smrti.

Pokojnikom ne žele »žalujoči ostali«, »naj v miru počivajo«, marveč zatrjujejo, da res počivajo. Tako sem videl na nekem skednju več napisov, pod katerimi je stalo: »Sie ruhen sanft.«

V Hintertal (1011 m) sem došel v dveh urah. V edini, a čedni gostilni poleg majhne cerkvice sem izvedel, da sta zjutraj odšla na

Kochkönig dva turista. Zame je bila ta vest važna. Vreme se namreč še vedno ni hotelo narediti. Bilo je sicer nekoliko dvignjeno, tuintam se je pokazalo tudi solnce, toda vrhovi so bili večinoma zagrjnjeni. Slutil sem, da bom prišel na snežišču v meglo in sem bil prav zadovoljen in brez skrbi, ker sem vedel, da mi bosta moja »predhodnika« v snegu zaznamencvala pot. In res sta mi jo zaznamenovala, toda kako...

Hintertal je majhno zakotno selo, v katerem si varen pred kolesarji, motociklisti, avti, celo pred aeroplani. In to je dandanes velika krajevna prednost. V lepem polkrogu ga obdajajo visoke gore, in sicer zahodno od Thorscharte (2263 m) zadnji odrastki od »Steinernes Meer (Selbhorn, Hochstreif, Brandhorn, Althaus), vzhodno pa Hochseiler, Hochkönig in Wetterwand. Svet je sicer na videz zaprt; toda, če si le kaj planinca, ti je odprt na vse strani. Ako kreneš na Steinernes Meer, prideš lahko na Watzmanna, če se prej ne ustaviš; Torscharte te pripelje čez Hochseiler na Hochkönig; ako pa hočeš hitreje in zložneje priti do prahu, ki ga dvigujejo avti na cesti ob šumeči Salici (Salzach), se spustiš lahko s škrbine naravnost navzdol v Blühnbachtal.

Jaz pa sem bil radoveden, kakšne so tiste luknje, skozi katere je letel vrag s prešerno planšarico, in sem jo zato mahnil naravnost proti globokemu jarku med Hochseilerjem (2781 m) in Ušivimi Glavami (Lausköpfe, 2347 m). Ta globel ima celo leto v svojem gornjem koncu obilo ledu in snega; zato se imenuje Schneekar. Po zložni, dobro zaznamenovani stezi sem prišel v dveh urah do višine 1850 m, kjer stoji v zavetju visoke skale Bertgenhütte. Koča ima komaj toliko prostora, kakor naš Vodnik v svoji obednici nad Velim Poljem, a je kljub temu oskrbovana. Stoji ti ob stezi kakor past, v katero se moraš ujeti. Najprej mi je priteklo naproti toliko drobiža, da ga nisem utegnil prešteti, in vse mi je segalo v roke; celo tisto je mahalo z ročico, ki se je še tiščalo oskrbnici v naročju. Potem je prišel še oskrbnik in že od daleč pozdravljal in — hvalil: »Grüss Gott, grüss Gott, aber großartig ist der Herr gegangen...« Potem pa pojdi mimo! Vsaj toliko moraš to prijaznost poplačati, da sedeš za mizo in se pokrepčaš s čajem, če že nočeš dati več zaslužiti.

Eno prednost pred drugimi kočami ÖTC (Österreichischer Touristenclub) pa ima Bertgenhütte kljub svojemu siromaštvu: v nji lahko pečatiš, kar in kolikor hočeš. Na Hochkönigu mi namreč oskrbnica ni zaupala pečatnika in vse razglednice so bile že s pečatom ozaljšane. Najbrže mi je pa tudi v Bretgenhütte oskrbnik samo zato postregel s pečatnikom, ker še ni imel razglednic.

Okrog dvanajstih sem se napotil naprej. Videl sem, da bom kmalu utonil v megli. Zato sem se še enkrat ozrl tja, kjer je sijalo solnce. Že precej globoko pod menoj je ležala mirno zelena ravnica,

na kateri so se belile hišice kakor igračke. Lepo se je videla tudi Saalfeldska ravan, zlasti pa Leongangertal, medtem ko so bila od gorá samo pobočja prosta. Zadovoljen sem bil tudi s tem razgledom. Jaz se namreč ob takih prilikah vedno tolažim z mislijo, da bi lahko še manj videl.

Od tu dalje sem tisti dan hodil ves čas v megli, ki pa tostran Teufelslöcher ni bila tako gosta, da bi si moral s cepinom sekati pot, marveč suha in redka, da sem skoraj za streljaj daleč videl.

Črez kake pol ure sem bil že pri vstopu v steno. Tu stoji tudi kažipot, toda tako nerodno postavljen, da kaže kar na dve strani, na desno v sneg in na levo strmo navzgor. Sicer se mi je zdelo, da bo desna prava; toda jaz sem včasih kakor Ribničan, ki je šel iskat konja najprej tja, kjer je vedel, da ga gotovo ni, in sem krenil na levo. Steza je tu še precej vidna, a se kmalu izgubi v grušč, ki je z velikimi skalami pokrit. Ko prekobalim tiste skale, me ustavi širok, strm, a zelo platast žleb, v katerem je viselo s klinov nekaj pretrganih žic — žalosten ostanek nekđaj dobro zavarovane planinske poti.

Do prvega klina prilezem s pomočjo cepina, do drugega po kolenih, do tretjega pa sploh nisem prišel. Zato se oklenem z obema rokama klina, se udobno stegnem, da sem lažje premišljeval, in pridem do zaključka, da mi kažipot ni mogel priporočati planinskega pota, na katerem celo kolena odpovedo. Spoznal sem tudi, da sem na potu, o katerem mi je pravil spodaj oskrbnik; da je zaradi plazov opuščen. Nekje tu v bližini je morala nekđaj stati Bertgenhütte. Pa je prišel plaz, skrivil v žlebu klina, potrgal žice in odnesel kočo.

Vrnem se torej nazaj k tabli in naprej na snežišče. Z veseljem opazim tu stopinje svojih dveh »predhodnikov«, ki so se s snegom vred končale v podnožju nizkega praga. V prijetnem prepričanju, da sem zdaj na pravi poti, so me potrdili tudi klini in verige, ki sem jih zagledal nad seboj v steni.

Po gladkih skalah splezam najprej v nekako korito, v katerem niti vode ni manjkalo. Nato pa pridem s pomočjo klinov in verig na še dosti položno polico, kamor bi bil prilezel lahko tudi po stari poti, če bi ne bile žice potrgane. Seveda je nova varijanta krajša in boljša. Polica mi je kmalu ušla v skale, te pa v strm, s snegom napolnjen žleb. Nadelana pot, ki vodi nad njim v skalovju, me pripelje na ozek greben, odkoder sem videl velikanske navpične stene v divjem sklepu Schneekara, kolikor mi jih ni zakrivala nevoščljiva megla.

Od tu dalje je pot noter do Teufelslöcher jako zanimiva in kratkočasna. Grebeni, žlebovi in snežišča se menjavajo z nasekanim skalovjem, gladkimi ploščami in skoki. Vsa nevarna in težavna mesta, izvzemši snežišča, so dobro zavarovana s kljukami, z železnimi drogi in verigami, ki imajo jako dolge člene. Z njimi so nadomestili žice, ker so se turisti pritoževali, češ, da snemajo rade s prstov — kožo.

Nekoliko težavno je bilo le v nekaterih s snegom napolnjenih žlebovih, v katerih me je cepin zvesto podpiral. S samo palico bi bil pač v njih malo opravil.

Nad vse prijetna mora biti ta pot takrat, ko se boči nad teboj modro nebo in se ogleduješ po zelenih dolinah, divjih grapah in cstrih vrhovih sivega Kamenitega morja ter se oziraš na »Vražje luknje«, ki se nad teboj odpirajo. Meni je megla odgrnila ves čas samo eno luknjo, pa še to samo za hip, tako da ne vem, katera je bila, ali tista, skozi katero je vrag nesel nazaj planšarico, ali tista, skozi katero hodijo dandanes turisti na — njen mrzli grob, na Über-gossene Alpe.

Obé Teufelslöcher sem pa zagledal šele tedaj, ko sem prišel do njih. Podobni ste velikanskemu oknu — dvojčku, vsaka zase pa Prisojnikovemu Oknu, dasi se to v divjosti ne more z njima meriti. Temu se pa ne smemo čuditi, kajti Prisojnikovo Okno je delala narava, če ne tisočletja, pa vsaj stoletja, dočim je vrag svoji luknji naredil v hipu, eno v jezi, drugo v strahu.

»Ko smo premagali to slovito steno in priplezali skozi desno odprtino na prosto, se je pred nami hipno razgrnila neizmerna snežno-bela ravan Übergossene Alpe. Na desni zagledamo na ogromnem skalnatem podstavu Hochkönigschutzhaus; podoben je strmemu otoku, ki gleda iz ledenih valov Severnega morja. V ozadju stoje kakor častna straža vrhovi Hagenskega pogorja, na zahodu pa zremo globoko doli v Blünbachtal. V sinji daljavi nas pozdravlja Dachstein; če pa pogledamo nazaj skozi Vražje luknje, pa vidimo za širnim Kamenitim morjem Watzmanna z njegovimi trabanti. Srce se nam je topilo« itd.

Tako je neki turist popisal svoje planinske užitke iz kraljestva Hochköniga. Jaz ga nočem in ne morem posnemati. Ko sem namreč prestopil tisti vražji prag, me je objela tako gosta megla, da nisem niti za gamzov skok daleč videl. Ko bi ne bil vedel, da je šel kdo pred menoj, bi bil vzel v roko kompas, se držal vzhodne smeri in tako prišel v eni uri v kočo. Toda zanašal sem se preveč na druge. Takoj sem začel iskati sledov svojih »predhodnikov«.

Najprej sem trčil z nosom ob pokonci stoječ drog, z nogo pa ob cel kup na sneg položenih. Prinesel jih je bil oskrbnik iz Bertgenhütte, ker je nameraval naslednji dan z njimi v snegu zaznamenovati smer na Hochkönig. Zakaj pač ni storil tega že v soboto! Prihranil bi mi bil marsikak nepotrební korak!

Na levi zagledam več stopinj; sled je bila že stara in je vodila naravnost na Hochseiler. To ni bilo nič zame. Ko grem nekoliko naprej, sem pa takoj našel, kar sem iskal: štiri lepe sveže odtise gorskih čevljev, dva od levih, dva od desnih.

»No, zdaj sem pa na konju,« si mislim, stisnem cepin pod pazduho, roke v žep — pihalo je močno in mrzlo — ter grem po sledu. Bil sem trdno prepričan, da me te stopinje pripeljejo tako varno in naravnost na Hochkönig, kakor je prišel Theseus z Ariadnino nitjo srečno iz Labirinta. Toda Ariadna je gotovo bolje spoznala Labirint, kakor moja »predhodnika« Übergossene Alm...

Mislil sem že, da bom v pol ure v koči, kar se sled izgubi med nešteto drugih starih in novih stopinj. Sneg je bil v velikem krogu tako razhojen in poteptan, kakor da so imeli tu planinski ples. Ko sem si pazljivo ogledal ves prostor, sem ugotovil to-le: proti jugovzhodu je iz tega kroga peljala dvojna sled, stara in nova. Diamedralno nasprotno sem zapazil svežo sled dveh mož, ki je bila obrnjena v krog; prišla sta, kakor sem domneval, od severa in sta odšla proti jugovzhodu. V sledi, ki je kazala naravnost proti vzhodu, sem pa spoznal stopinje obeh »predhodnikov«. Že takoj pri Vražjih luknjah sem namreč opazil, da je eden zasajal cepin v sneg, medtem ko ga je drugi nosil najbrže pod pazduho kakor jaz.

»Ta-le bo prava,« si mislim in jo udarim po nji. Ko sem hodil nekako dobre pol ure, sem pričakoval vsak hip, da bo sled zavila v skale na nadelano pot. Zavila se je res, tudi v skale, toda o kaki poti ni bilo ne vida ne tipa.

Pogledam na uro in vidim, da hodim od Teufelslöcher sem sto minut, medtem ko bi moral biti v šestdesetih že v koči. Očividno sta »predhodnika« tako malo poznala Übergossene Alm ko jaz, in sta tako sebe in mene vodila za nos. V tleh sem dobro videl luknjice, ki sta jih puščala za seboj njuna cepina, in te luknjice so me pripeljale zopet na sneg. Ko hodim tako nekaj časa za sledom, zapazim, da mi piha zdaj v levo uho, dočim mi je poprej pihalo v desno. Moža sta se gotovo obrnila nazaj proti zahodu, in seveda tudi jaz. Kaj sem pa hotel drugega storiti, ko sem samo to vedel, da blodim po širnem, s snegom pokritem ledeniku, ki k sreči nima razpok, in nisem prav nič slutil, v kateri smeri pridem do kočice. Hodil sem torej po sledi naprej s trdnim upanjem, da moram po nji — nekam priti.

Prišel sem res, toda kam...

M. Kajzelj:

Prisojnik iz Krnice

(Konec.)

Ko sem priplezal do tovariša v nekak kotel, sem opazil, da postane žleb položnejši. Pravzaprav se žleb tu šele prične, do sem sega le vstop vanj. Zato sva upala na zložnejše plezanje. Izbrala sva vsak svojo smer. Jaz sem plezal po stebri, ki loči žleb v dva dela, tovariš pa je šel v desni žleb. Meni je kmalu zaprla pot previsna stopnja, ki je nisem hotel poizkusiti, ker nisem bil varovan. Po ozki polici sem se pod previsom splazil nad desni žleb, a polička se je končala v

gladki steni. Manjkalo mi je kakih šest metrov do žlebovega dna. Nazaj nisem hotel, zato sem dejal tovarišu, naj nategne vrv. Ostala sva namreč vkljub različnim, a vzporednim smerem navezana. Tovariš je nategnil vrv, jaz sem jo napenjal čez majhen pomol na koncu police. Vrv sem ovil okoli desne noge in se spustil s telesom čez previs. Z rokami sem preprijemal vrv; ker pa je bila mokra, mi je spolzela v dlaneh, da se nisem mogel več ustaviti. S hitrostjo, določljivo po zakonu o prostem padu, sem priletel z desnim stegnom in desnim komolcem v mokri žleb in zdrsnil po njem še par metrov niže, kjer sem obsedel v bistrem bazenčku. Njegova bistrost me je kmalu spravila pokoncu. S pomočjo vrvi sem splezal k tovarišu. Ugotovil sem, da imam prebit komolec in kožo na stegnu. Komolec sem obvezal z robcem, za stegno nisem imel ničesar, obvezo sem na žalost pozabil v koči.

Odtod dalje je bilo zopet žaltavo: nad nama previs, na levo štruci podobna strma plošča. Sedaj sem bil jaz na vrsti, da plezam naprej. Tovarišu nisem hotel priznati, da sem težko plezal; preveč bi ga bil obremenil in skrbelo bi ga. Zato sem s težavo in ves premočen plezal dalje. Jaz sem bil za traverzo čez »Štruco«, tovariš je svetoval previs. Uklonil sem se mu. Po navpični steni sem gvozdil med dvema skalnima izbuhlinama. Neznatno trenje je komaj premagovalo težnost. Slednjič sem dobil višje gori dober stop. Nad mano je bil sedaj previs. Zabil sem klin s karabinerjem in potegnil vrv skozi. Nad previsom sem imel navzdol viseč prijem, ki sem ga zagrabil s palcem in kazalcem. A ko sem se poizkusil dvigniti, mi je zdrsnil iz roke: bil je, kakor cel previs, prerasel z mokrim mahom. Drugega prijema nisem našel, zato sem se spustil po vrvi nazaj k tovarišu. Drugega padca nisem hotel riskirati. Poizkusil sem traverzo čez »štruco« in — šla je. Stopinje in prijemi so bili sicer neznatni in mokri, a zato trdni. Traverziral sem tem rajši, ker me je pri plezanju navzgor močno bolelo stegno. Zavaroval sem tovariša. Nato sva plezala, menjaje se v prvenstvu, po lažjih ploščah do zasneženega žleba. Ves žleb označujejo navpični, dostikrat previsni skoki, ki prekinjajo njegovo normalno strmino. Teh skokov je več kakor žleba samega. Od daleč to seveda ni opazno, zato sva se pošteno uštela, ko sva mislila, da priplezava na greben v nekaj urah.

Iz žleba sem plezal naprej jaz: strma, skoraj navpična, obla stena z neznatnimi oprimki in stopi. Ta stena je zahtevala skrajni napor. Plezal sem, da je potekla vrv. K sreči sem dobil v tej višini pomol, ki sem ga zajahal in tako varoval tovariša. Nato je plezal on mimo mene do kakih petnajst metrov visokega navpičnega kamina. Sedaj sem bil jaz na vrsti. Ker je bil kamin preozek za gvozdenje, sem se moral zadovoljiti s tem, da sem zagvozdil v špranjo le levo nogo in roko, s hrbtom in z ostalima udoma sem si pa pomagal navzgor ob

hrapavih robovih kamina. Stopnje sicer ni bilo nobene, a za silo je zadostovalo trenje plezalk in obleke. Na ostrih zobcih obeh robov sva si strgala celo obleko, da sva imela pri poznejših bivakih dosti ventilacije. Nahrbtnikov nisem mogel zvleči gor, ker sta se vedno zatikala v špranjo. Zato je plezal Drofenik tik za njima, se držal z eno roko za vrh, z drugo ju je pa suval navzgor. V trenutku, ko sta zabingljala v zraku, sem ju potegnil višje. To je šlo seveda zelo počasi.

Za kaminom je prišla poševna zajeda, ki jo je izplezal tovariš; za njo pa polica, s katere se dviga kot med dvema stenama. V tem kotu je kakih deset metrov visok kamin, sličen onemu spodnjemu, le vstop je previsen. Izplezal sem ga na isti način kakor prvega. Varoval sem na ozki polički, tesno stisnjen k steni, da ne bi izgubil ravnotežja. Na tem mestu bi moral pač zabiti klin. V tej naporni poziciji sem moral varovati in tudi vleči nahrbtnika. Ko je bil tovariš že blizu pri vrhu kamina, sem ga prosil, naj bi vsaj pol minute počakal in zdržal nahrbtnika; sicer omagam in omahnem. Drofenik je to storil, čeprav se je sam komaj držal. Po tem kratkem odmoru sva spravila nahrbtnika gor. Po polički sva prišla v širok prodnat žleb in po njem na meter široko, nekoliko visečo polico.

Ker se je že stemnilo — ura je bila pol devet — in naju je močil dež že kake tri ure, sva sklenila, da ne plezava dalje. Na polico se je odpirala strma, pet metrov globoka in meter visoka jama. Obula sva čevlje in oblekla plašče (edino, kar je bilo suho, ker je bilo v nahrbtniku) in zlezla v luknjo. Tu sva preždelo nekaj ur; ker pa je vedno močnejše kapljalo s stropa, sva se pozneje spravila na polico. Dež je medtem ponehal. Sedla sva na nahrbtnika in se stisnila skupaj v klopčič. Pogrnila sva se s plašči in sople vase. A nič ni pomagalo. Treslo naju je, da so šklepetali zobje; saj sva bila do kože premočena ...

8. VII. Slednjič je vendar minila noč. Počasi se je pokazal svetel odsev na vzhodnem nebesu; divje oblike sosednih sten in stolpov so polagoma stopile iz teme. Jutro je prepodilo mrak tudi iz najglobljih kotlin in prepadov. Vkljub mrazu je bilo oblačno in ni se obetalo nič dobrega. Prestopala sva z ene noge na drugo in mahala z rokami, da bi se ogrela. Pa ni nič zaleglo. Pojedla sva malo slanine in čokolade — hrane sva imela s seboj le za en dan — se navezala in prešla s police na steber. Tu sva lezla nekaj časa navzgor, vsa premražena. Rok nisva več čutila. Začel je naletavati sneg in vedno gosteje in gosteje so padale velike snežne cunje; nazadnje je prišla še megla, da nisva nikamor več videla.

Ni nama preostajalo drugega kakor vrniti se do bivaka. Umaknila sva se v luknjo. Ker pa je močno teklo raz strop, sem zlezal jaz na polico, tovariš je pa vkljub »krstu« ostal rajši notri.

Gosta megla in metež sta mi zakrivala tudi najbližje stene. Police so bile kmalu pobeljene in bela plast se je začela debeliti. Več ur sem stal nepremično na oni polici in buljil predse. Nikjer ni bilo videti drugega ko gosta siva stena snežink in megle. Obupen je bil najin položaj: skoraj brez hrane in brez potrebne opreme v steni ob takem neurju!

Odkriva pa se ti spoznanje. V neurju je priroda še lepša in veličastnejša ko v lepem. Njeno grozotno lepoto moraš občutiti tudi, če bi ne hotel. Sama te prisili, da jo občuduješ, ko obenem trepetiš pred njo kakor list v viharju; kakor vihar z lističem, tako se poigrava priroda s človekom. Samo poigrava! Kajti, če bi nas hotela ugonobiti, ji je to igrača. A neče tega. Zapreke nam stavi le zato, da nas preizkusi, ne pa zato, da nas uniči. Priroda ni človekova nasprotnica, ampak učiteljica in vodnica. Človek premaguje zapreke prirode in ta boj mu dá zrelostno izpričevalo za življenje. Res: včasih so zapreke prehude in kandidat omahne. Je li kriva priroda ali kandidat? Nihče. Priroda ne sluti, da ni mož kos vprašanju; on pa se ga loti v upanju na zmago. Zgodi se, da pade tudi zmožni. Slučaj ali zakon usode? . . . Na vsak način pa je strahopetno in nemoško, ne lotiti se zapreke zaradi rizika. Kdor riskira in upa, je že dosegel uspeh. Kdor pa ne riskira, ni še nikoli imel uspeha. To velja i za planinstvo i za življenje; saj je planinstvo delo šole življenja, koncentracija življenja. Seveda: vsak in vsi se ne bodo spuščali do rizikov. Filistre imenuje take Lammer v »Jungborn-u« in pravi zasmehljivo, da gleda filister na alpinizem z istim pogledom in ga kritizira z isto pravico kakor rojeni glušec simfonijo . . . — Nismo si vsi enaki, in prav je tako na tem svetu.

Težko sem se boril v tem položaju z obupom. Kadar sem pogledal v to monotono sivobelo steno pred seboj, me je prešinilo, da bi se skoraj vrgel v prepad. Saj itak ne prideva ven . . . V taki situaciji turist najzanesljiveje preizkusi svojo energijo in prisotnost duha. Ne na turi, na katero si se pripravil in za njo upošteval vse možnosti; tedaj te ne more nič presenetiti. Tu pa je drugače. Popolnoma nepripravljenega te zaloti neurje in ti prekriža vse načrte. Nimaš druge misli nego to, kako bi se izvil iz tega položaja, rešil golo življenje. Treba je temeljitega in treznega preudarka — v takem slučaju težka zahteva, in energične odločitve. Kompromisa tu ni: ali podležeš elementom ali izideš zmagoslavno in se izkažeš vrednega učenca prirode. Namenoma nihče ne išče takega položaja; zaloti te čisto slučajno, ko to najmanj pričakuješ. Zato je pa tem poučnejši. Je pa v takem slučaju skoraj vedno upravičen očitke glede pomanjkljive opreme. Tudi z nama je bilo tako.

Vendar sem kljub hudim slutnjam in trenutnim depresijam ostal optimist. Še sem upal, da sneg poneha in se zjasni, vsak hip sem videl

v svojem optimizmu svetlikanje nad sabo. Včasih so se v resnici prikazale sosedne stene iz megle, enkrat celo Pišnica, in že se mi je zbudilo upanje na možnost nadaljevanja plezanja. A kmalu je še gostejši pajčolan zagrnil vse v svojo gosto sivino. Zopet sem čakal in čakal...

Popoldne je začela vleči burja s severa. Sneg je postal suh in droben, a zato tem gostejši; celi oblaki so se ga zaganjali v stene. Mrzla burja naju je, že itak premražena in otrpla, prepihala do kosti. Uvidela sva, da tega dne ne bova mogla nadaljevati plezanja. Zgradila sva meter visok zid, ki naj bi naju ščitil pred vetrom.

Ves dan od jutra nisva imela niti grižljaja v ustih. Zvečer sva pojedla ostanek slanine in čokolade. Nato sva se stisnila skupaj k »zidu« in se pokrila s plašči. Skozi špranje med kamni je pihala burja in zanašala sneg. Drgetala sva od mraza. A to je bilo še dobro; drget je v takem slučaju samoobrambno sredstvo organizma proti prehlajenju. Ko nastopi že toliko izčrpanost, da organizem ne reagira več na mraz in mokroto, preti turistu zmrznenje ali pa vsaj težko prehlajenje.

9. VII. Ponoči je nehalo snežiti. Proti jutru se je zjasnilo. Črno nebo je z mrzlimi zvezdami gledalo na zasneženi bivak. Neprijetne misli so me obletavale, ko sem drgetal premočen in premražen poleg tovariša. Mislil sem na dom, na gorko posteljo, ki čaka name... Tako lepo bi me sprejela — jaz, bedak, pa rinem sem gor, kjer prezebam in stradam do onemoglosti, za slepe ideale! Ali nimajo prav filistri, ki gledajo na gore le skozi gostilniško okno in pri tem mirno žulijo svoj polič? Razjezil sem se in pregnal nadležne misli... Dá, prav sem jim dal, filistrom, v tem trenutku; ko so me pa drugega dne nesli v dolino z zlomljeno nogo, sem to misel ovrigel. V največjem riziku in nevarnosti je ravno največji mik. Čim večja je nevarnost, tem bolj te vabi. V naši naravi je, da želimo in iščemo preizkušnje in skrajne mere za svojo zmožnost. Ni treba, da bi kdo izvedel za to tvojo preizkušnjo. S a m s seboj imaš po taki zmagi zadoščenje. Spomin na tak doživljaj je lep kakor nobeden drug. Tudi dogodki, pri katerih si pobledel in se ti je zatresla roka, pustijo le lep spomin. Tista grozotnost pa se izgubi kakor senca; rekel bi skoraj, da je spomin na take dogodke še lepši. Čim večja je nevarnost, tem večje je plačilo — spomin. Spomin je le del plačila, a že ta odtehta negativno stran: riziko.

Počasi se je zdanilo. Debela plast suhega snega je pokrivala police in robove. Ledene sveče so visele raz stene. Počasi sva pretegnila ude in vstala. Lep dan! Vkljub mrazu in snegu je vzkliklo upanje na rešitev. Vsa premražena sva začela stopicati po najini polici od luknje do njenega konca na robu stebra: šest korakov gor, šest korakov nazaj. Hodila sva toliko časa, da sva napravila na nagnjeni prodnati polici celo »cesto«.

Sklenila sva, da počakava solnca; potem, ko naju malo ogreje, nadaljujeva s plezanjem. Čakala? Ne bi dočakala! Najpreje se je medlordeče obarval vrh Prisojnika, nato je zažarel v beli luči. Počasi so se začele sence tudi nižje doli umikati v kamine in žlebove. Željno sva čakala, da pride solnce do naju. A ni prišlo. Zakrival nama ga je vrh v Prisojnikovem grebenu. Zaman sva gledala, kdaj se bodo znižale sence na desni steni. Odločila sva se, da odrineva takoj dalje. Pojedla sva zadnje ostanke sladkorja, ves najin provijant.

Z vrha sva zaslišala naenkrat govorjenje in klicanje. Bili so prvi turisti na Prisojniku. S klici sva jih opozorila nase; sporazumeli smo se, da nama puste na vrhu nekaj provijanta. Drogenik ga je še istega dne res našel na dogovorjenem mestu z vizitkami vred. Pustila sta ga na Prisojniku sin ponesrečenega Kroeberja in še neki Nемеc.

Navezala sva se na vrv. Da, vrv, a komaj je zaslužila to ime. Bila je — prej premočena — sedaj zledenela in trda ko rog, da sva jo skoraj lomila. In s tako vrvjo plezaj! Glede nadaljnje smeri sva se odločila za strm, zgoraj previsen kamin na desni. Ima to prednost, da je zaprt in se konča v žlebu, v katerem sva midva pred dvema dnevoma priplezala; videti sicer ni bil lahek, a izbrala sva ga radi varnosti, kakor se je pozneje izkazalo, upravičeno.

Spodaj je najprej od vode izdolbena soteska. Po tej sva gvozdila v čevljih prav nerodno, ker so bile že itak gladke skale prevlečene s plastjo ledu. Skoraj nobena stopinja ni držala; pomagala sva si s komolci in koleno. Previsa sta bila dva in sta obstojala iz več v kamin vtisnjenih kotanj. Stene so bile gladke in mokre. Iznad previsov je tekla voda. Prvi previs, ki je visok le dva metra, sva precej lahko preplezala. Plezala sva tik eden za drugim, da je lahko drugi prvega podpiral. Drugi previs je bil pa visok kakih šest metrov in sva ga premagala le s skrajnim naporom. Morda v normalnih razmerah ni tako težak, ko si spočit in je skala suha. Tedaj, ko je bilo vse mokro in midva kar izčrpana, se mi je zdel skrajno težak.

Plezala sva v nogavicah, ker so bile plezalke raztrgane. Treba je bilo približno na eni tretjini previsa zabiti klin. Nato sva uporabila »ravbarske štengce«: tovarišu sem stopil na ramo, nato na glavo in slednjič mi je podprl nogo še z roko, da sem dosegel z rokama visoko luknjo. Ker nisem imel prijema, sem se uprl z rokama v stene te luknje, kakor bi jo hotel razširiti, in se potegnil tako navzgor, da sem lahko tudi pokleknil z eno nogo v to luknjo. Nato sem stopil in dosegel z rokama zgornji rob previsa. Previden potegljaj — in bil sem na vrhu. Ko sva se trudila s tovarišem pod previsom, je tekla na naju mrzla snežnica, tako da sva bila znova premočena in prezebla. Na koncu previsa sem plezal že z otrplimi prsti.

Od tu dalje je bila zopet zglajena in poledenela struga. Zopet prejšnji način plezanja s koleno in komolci. Nato je prišel žleb s

par previsnimi, a kratkimi stopnjami. Nad temi sva prišla v prodnato kotlinico, ki je bila seveda zasnežena. Tu se kamin konča: leva stena se dviga še vedno navpično, desna preide pa v plošče, ki so navzgor vedno bolj položne, v podaljšku kamina sega na prodišče strehast previs. Prehod je prav lahak čez plošče na desni. Midva sva bila že vsega sita in skoraj apatična, mehanično sva prestavljala ude s stopnje na stopnjo, s prijema na prijem. Tudi varovala se tu nisva več. Plezala sva tik eden za drugim, dvojna vrv je prosto visela v žleb. V normalnih razmerah bi to ravnanje zaslužilo najostrejšo grajo, v najinem položaju se mi zdi opravičljivo; saj je vse najino gibanje obstajalo le iz mehaničnih kretenj, skoraj ne da bi pri tem delovala volja.

S prodišča sem prišel po polički na desno med plošče. Nato sem se z obema rokama prijel za zgornji rob višje plošče, z desno nogo podrsal po plošči, da dobim stopnjo. Noga se je nekje ustavila, jaz sem se dvignil. Med obteževanjem, ko sem z levo nogo zapustil stopnjo, je pa zdrsnila desna noga z opore in v sunku sem izpustil tudi prijema. To si morem razlagati le s preveliko izčrpanostjo. V vsakem drugem slučaju bi se bil z lahkoto obdržal. Ko sem preplezal previsni kamin, sem izpregel energetske zbranosti in v tem momentu nisem imel več toliko »prisotnosti duha«, pravilneje avtomatične reakcijske zmožnosti, da bi z energično kretnjo preprečil padec. Najprej sem izpustil prijem z eno roko, nato z drugo, tako da sem se obrnil z obrazom ven in začel drčati s hrbtom po plošči. Nič me ni prese-netilo — kakor bi moralo tako biti, se mi je zdelo. Slišal sem tovarišev krik, nato sem se zavedel šele, ko sem se ustavil v kaminu, kakih petnajst metrov pod mestom padca. Obtičal sem v gvozdní poziciji: hrbet oprt v eno steno, noge v drugo. Cepin je ležal pet metrov nižje na položni plošči. Ko sem se hotel premakniti, sem opazil, da se mi je desna noga pri koraku v nartu zvrčala na ven. Torej zlomljena! Čutil nisem nobene bolečine, čutni živci so bili od mokrote in mraza že toliko otrpli. Žalostno novico sem javil tovarišu, nato sem s pomočjo vrvi in leve noge splezal k njemu.

Kaj naj storiva? Dosti izbire ni bilo. Jaz počakam tu, on pa gre po pomoč, saj do vrha grebena itak ni moglo biti več daleč. Pustil mi je svoj suknjič in nahrbtnik in se poslovil. Kmalu je izginil za robom. Ura je bila poldne.

Sam sem ostal. Splazil sem se pod previs, kjer ni bilo snega, vlegel se na nahrbtnika in se pokrilo s plaščem. Čas sem si pa preganjal s tem, da sem štel kaplje, ki so padale s previsa. Bolečin nisem čutil. Edina moja tovarišica mi je bila pri tem ura, ki se kljub padcu ni ustavila. Zvečer sem jo zvesto navil kakor doma.

Počasi se je stemnilo. Mrzle zvezde so zopet zasijale, spodaj v Pišnici sem opazil ogenj. Dolgo v noč je žarel in šele proti polnoči ugasnil. Morda si je kak pastir kuhal večerjo. Meni pa je s tem nehote

skrajšal dolge ure čakanja. Kakor tovariš se mi je zdel tisti ognjiček globoko doli v dolini, kakor rešilna luč v pustinji. Vsak njegov utrip sem opazoval z zanimanjem in s skrbjo. Ko je ugasnil, sem se čutil osamelega, kakor da bi izgubil tovariša...

Pozno ponoči sem opazil, da nisem več čutil stopal in prstov. Sezul sem si čevlje in začel drgniti noge s snegom. Ne vem, koliko časa je to trajalo, mislim pa, da najmanj tri ure. Ker sem bil izčrpan, je šlo zelo počasi. Po nekaj potegljajih sem moral več minut počivati. Levo nogo sem zdrgnil toliko, da sem jo zopet čutil. Desne, zlomljene nisem mogel. Bil sem pri kraju z močmi. Naj sem se še toliko trudil, vse je bilo zaman. Z zavestjo, da je desna noga izgubljena, sem obul čevlje.

10. VII. Tudi ta nesrečna noč je imela svoj konec. Ob šestih sem zaslišal od Prisojnika vriskanje. To bo pač že ekspedicija! S pridržano sapo sem prisluškoval. Bliže in bliže so prihajali vriski. Začel sem odgovarjati. Ker pa sem bil pod previsom, me niso slišali. Oddaljili so se. Napeto sem pričakoval, kdaj se mi priplížajo. Nekaj časa je minilo, nato sem zaslišal klic tik nad previsom. Odgovoril sem in kmalu se je izza roba na desni pokazal prvi reševalec. Moja ura je kazala ravno osem.

Dr. Jakob Prešern:

Zima v Alpah

(Iz vojnega dnevnika.)

(Konec.)

— 7. IV. 1917.

Do sem gre transport z nosači. Od tu dalje po vzpenjači. Plaz mi je spodnjo postajo zasul danes dvakrat v daljavo kakih 30 metrov in dvakrat sem jo odkopal, samo da so mogla kvišku živila in da imajo tovariši zgoraj zasigurano življenje zopet za nekaj dni.

— 8. VI. 1917.

V Malgi ničesar novega. Življenje je lepo in prijetno, sneg gine prav počasi in če pojde tako dalje, bomo koncem tega meseca že videli po dolgem času bujno planinsko cvetje povsod naokoli.

Na Špici, 23. XI. 1917.

Vršim svojo službo dalje: Podčastnik v prvi črti. Italijani so po Kobaridski katastrofi postali zelo nervozni. Ne samo v svoji utrdbi Prepazeni na prelazu imajo žaromete; prikazali so se novi na prelazu samem, na Cima Bianca in na Passo Cacaole. Novi žarometi gore tudi na sedlu Montozzo, Ercavallu in eden prav na vrh Corno dei Tre Signori (3329 m). Tako je odsek fronte vedno pod kontrolo.

Letošnjega snega je malo, komaj za meter. Z drvi smo letos boljše preskrbljeni in se nam ni bati mraza. Hrana in oskrba pa gre očitno rakovo pot. Čaka nas temeljito stradanje.

Mrzlo je in burja piha. Obupujem, čeprav tolčem svojo tretjo zimo v takih višavah. Kdaj pride mir?

— 29. XI. 1917.

Oficirji marodirajo med večnimi dopusti. Tako sem jaz, resnični infanterist, titularni četovodja, postal poveljnik osemnajstih duš na stražah št. 2 in 3. Imam svojo sobico, opremljeno z vsemi potrebnimi predmeti in električno lučjo ter kot častniški namestnik prav nobenega posla. Dolgočasim se, spim po štirinajst ur, polegam, kakor bi bilo to moje glavno opravilo.

Nekaj strašnega! Manjka mi človeka, s katerim bi se mogel porazgovoriti; ko je toliko novega po svetu in ko se kopičijo misli do gromad, pa ni nikogar, s komur bi jih bilo mogoče razmetati ali zažgati v živahni debati. Nimam opravila, nimam štiva, ne zabavnega opravila. Sicer pa sem brez volje, energija je šla, začnem kako opravilo, a ga niti začetega že opustim. Teh osemnajst mož danes, jutri, pojutrišnjem, vsak dan isti obrazi, ki mi postajajo zoprní. Z najboljšim prijateljem se ne razumem več, ker mi preseda, če vidim njegov obraz in na njem nobene izpremembe. Top in otožen, zadirčen in nezadovoljen sem s seboj in z drugimi, v nadlego celo samemu sebi. Oprijemlje se me bolezen, ki so jo Francozi krstili kot »bolezen žičnih pregraj«.

Bolezen samote!

Snega nimamo več niti za en meter, mraza ni in prijetno je še posedanje pred barako v popoldanskem solncu — koncem novembra!

— 1. XII. 1917.

Zalotil sem se sedajle pri tej misli: Doma sem ob Božiču; polna cerkev je ljudi opolnoči, ljudi z veselimi obrazi, na katerih je začrtana sled vojne samo kot lahna senca, vsi pojo s solzami v očeh »... mir ljudem...« Dolenjsko sem prebredel in prinesel moke, jaje, vina...; sedimo, jemo in pijemo, pogovarjamo se, kakor bi ne bilo nikoli vojne. Tako domače je, prijetno gorko, nobenega tarnanja...

Pa je zunaj zatulil veter, puška je počila za hrbtom in stražar je pognal v zrak raketo. Pošastno, kakor silhueta tisočnoge, so se pokazali španski jezdeci in žične pregraje v belem snegu, one pregraje, ki nas oklepajo s silo jeklenega demona. Posvetil je laški žaromet na Ercavallu, oplazil nas s svojim stožcem, predramil se je oni na Corno dei Tre Signori in v njegovi luči so se zbudili ledeniki na Presanelli, Adamellu in Vedretta degli Orsi, pod goro Sv. Matevža je zarežal ko polarni medved. Jaz pa sem se prebudil iz svojih abotnih misli in se zakrohotal samemu sebi — norcu!

In tako sanjajo tudi drugi. Ravno tako otročji so njihovi razgovori že nekaj dni, odkar straši okrog nas mir z Rusijo in ko se pripravlja Rumunija k istemu koraku, potem ko je Italija doživela svoj Kobarid. Prihajajo k meni: »Kaj mislite, ali bo ali ne bo, ali ne bo nič?« Oh, tudi oni so trudni in izmozgani, željni miru in pokoja, željni kruha in ljubečih rok. Čemu bi jim sejal v srca črv dvoma in jim sipal v oči visoko politiko? Odgovarjam jim: »Še ne bo miru.«

Še eno zimo? Dá, še eno, še eno! . . .

Tako stopam telesno izčrpan, duševno ubit kot senca svojega nekdanjega jaza v tretjo zimo svoje vojne.

Dr. Jos. C. Oblak:

Zlatenska ploča

(Pripombe k Seidlovemu delu raz estetsko stališče.)

„Etwas vom Schauen des Dichters muss der Forscher in sich tragen. Arbeit allein kann die lichtgebenden Ideen nicht herbeizwingen.“

Hermann Heimboltz

Toliko se je že napisalo o našem Triglavu in njegovi mogočni skupini! Obdelovali so ga od najrazličnejših strani tudi taki, ki se še niso nič naučili iz Erjavčeve »Poti iz Ljubljane v Šiško«. Dočakali pa smo o našem Triglavu mojstrski spis znanstvenika Ferdinanda Seidla, čigar literarno osebnost ceni prvi literarni esteta na naši univerzi enako visoko kakor prirodoslovec znanstvenik njegovo znanstveno višino. Delo o Zlatenski ploči, ki ga je izdal Seidl na večer svojega življenja, je predvsem izrazito znanstveno delo. A so tudi v tem delu mesta, kjer je Seidl, kot znanstvenik, obenem čuteč umetnik, ki motri prirodne pojave i raz estetsko stališče. Kako naj tudi znanstvenik gleda na naravo obenem z očesom čuvstvenega umetnika, je pokazal v svojih »Kamniških Alpah« in še bolj v »Rastlinstvu naših Alp«.

To najmanjše, pa morda najznamenitejše delo Seidlovo, je izšlo zdaj v »Muzejskem Glasniku«, znanstvenem listu, primerno njegovemu značaju. Zato naravno prevladuje znanstvena stran tako, da na prvi pogled neznastveniku, ki se tudi sicer ne zanima za geološke probleme, ne bo tako lahko dostopno, zlasti ako ni poprej nikdar pogledal niti v kako popularno pisano geološko knjigo (n. pr. Lindemannova »Die Erde«). Zato tudi to Seidlovo delo ne nosi pečata popularnosti kakor njegovo »Rastlinstvo« in menda tudi ne reflektira nanjo. Toda, kdor se intenzivno zanima za naše domače planine in mu te ne služijo samo za »pod noge in pred oči«, ta ne sme prezreti Seidlovega dela. Njemu bo to pri nas edinstveno delo odprlo povse nove vidike v čudoviti sestav naših velegora in sil, ki so jih stvorile. Geolog Seidl tolmači ta sestav in odkriva te sile z akribijo znanstvenika. Ko je

sredi svojega znanstvenega prikazivanja in mu že težko sledi neznanstvenik, se mu utrne kakor iskra estetski pogled na delo prirode. Razlagajočemu geološko razne narive dachsteinskih in wernfenskih skladov, odkrivajočemu postanek razpok in »srepe zročih belih melišč« v dolini Triglavskih jezer, mu postane beseda topla ob pogledu na ta »prijazni fizikalni pojav v prirodi«, ker se naslaja ob »barvah čistih modrozelenih jezerskih vod, ki se spreminjajo v temnejše osene...« (Glej zlasti stran 9, 11, 12 posebnega odtisa). Geološka pojasnitev prirodnih pojavov izpopolnjujejo estetske dojme. Geologu gore oživé, dočim je gora lajiku bolj ali manj mrtva kamena snov.

Tako nam podaja Seidl dokaz, da tudi znanstvenost podpira estetsko gledanje prirode; saj odkriva nove vidike in neslutene lepote. Zanimivost v oblikah, ki so ostale lajičnemu očesu neopazene, se pokaže po znanstvenem razkritju tudi prirodnemu estetu v še večjem veličastju. Zlasti se pri tem odpre vidik na delovanje gorotvornih sil in na njihove mogočne efekte, ki se kažejo v oblikah zverženih plasti. Seidl nam n. pr. slika, kako je nastal vrh kralja naše jugoslovanske zemlje, kako Mali Triglav in tajnosti Triglavske stene, kakor jih pač gleda geolog vse globlje nego lajik, umetnik, slikar. Videl sem nekoč na razstavi sliko, ki je predočevala vrh Triglava. Višinska alpska svetloba je bila nad vrhom Triglava krasno predstavljena; toda preko vrhnjega oddelka Triglavovega je bila potegnjena zoprna poševna razpoka, ki je v naravi kar nič ni. In to je poznavalcu Triglava skvarilo užitek.

Seidl pa je mojster kot znanstvenik in kot prirodni esteta. Kar dramatično je n. pr. risan njegov profil Golice: zrivanje plasti v gube, prevrnitev gub po silah, označenih s puščicami! Nadalje silni, deloma navpični, deloma poševni prelomi, ki gredo skozi gorski trup! Pa razlika v vnanji obliki krajine, če je zgrajena iz apnenca, dolomita, laporja i. dr. Istotako v rastlinski odeji: pusti kamen ali oaza.

Pri vsem tem velikem znanju odseva skromnost pravega znanstvenika iz Seidlovega dela tudi tam, kjer so izsledki čisto njegovi. Res je in vemo, da razprava ni vseskozi njegov uspeh, in ne smemo prezreti, da so poglavitno znanstveno delo opravili vnanji znanstveni veščaki (Teller, Kossmat, Haertel, Winkler). Kako težko delo pa je to bilo, se vidi iz zgodovine spoznavanja geološke zgradbe. Geološka karta iz leta okoli 1860. ima le še zgodovinski pomen, Die-nerjeva iz leta 1884. ne pomenja znatnega napredka, Tellerjeva cca. 1910 je prvo moderno tektonsko delo, Kossmat je leta 1913. na njej zgradil velikopotezno teorijo o tektoniki tako mojstrsko, da se je zdela neporušljiva, toda Winkler, ki je za Kossmatom prišel v Julijske Alpe, jo je že porušil in leta 1923. »odkril« tudi Zlatensko pločo! Z velikanskimi koraki gre razvoj v moderni geologiji, za tolike probleme nismo imeli veščakov.

Po temeljitem raziskovanju povsod na licu mesta pa po svoje nadaljuje Seidl znanstveno zgradbo, ki so jo začeli in postavili visokošolski specialni strokovnjaki z Dunaja i. dr., kakršnih mi nismo imeli; tako delajo tudi drugi narodi. Profil Bistrica—Triglav v južnem oddelku (Bistrica—Rušev vrh) je n. pr. zasluga avtorja Haertela, ves severni oddelek pa je Seidlov, vrh Triglava je tukaj sploh prvič pravilno upodobljen (Diener 1884. ga je risal pomotno); tudi severna stena in njena podlaga sta tu prvič pravilno upodobljeni, itd. Kako težko je strokovno delo geologov! Dienerjeva geološka karta Julijskih Alp iz leta 1884. danes nima nobene veljave več. Teller je napravil novo karto, ki še ni objavljena. Kossmat je z njo kot podlago zamislil tektoniko Julijskih Alp v modernem smislu 1923. Za njim je prišel v Julijske Alpe Winkler in je leta 1923. na videz čudovito lepo in trdno Kossmatovo teorijo skoro povsem prevrnil! Ni čuda, da doslej pri nas nimamo samostojno delujočih geologov.

Ob Seidlovi »Zlatenski pločič« pa pribijemo: to je prvo slovensko geološko znanstveno delo o naših Julijskih Alpah — delo resničnega znanstvenika — alpinista; nasproti njemu izgine vse negodno samouštv.

Hvala Ferdu Seidlu za to delo! Triglav, stari naš znanec, nam bo odslej nov... Odslej ga bomo občudovali in razumeli. Seidlovo ime pa bo za vse čase združeno z imenom Triglava prav tako, kakor je že davno s Kamniškimi. Imenom triglavskih velezaslužnikov: Baumbach, Kugy, Aljaž se pridružuje četrto: Ferdo Seidl!

Dr. J. Šašel:

Imenoslovje Koroških Karavank

Karavanke — kameniti travniki! V smelem zaletu se dvignejo iznad Mislinje in Meže jutranjemu solncu nasproti, krijejo pod Peco kralja Matjaža vojsko, kulminirajo z Obirjem, Košuto, Stolom in Kepo, nakar polagoma zaniknejo v »Italiji«, tam, kjer je nekdanji koroški vojvoda pozdravljaj goste »Bože Vas primi!« Stoletja je ta zid delil brate istega jezika, na razdaljo preko 100 km se je nagrmadila na našem živem narodnem telesu brazgotina, ob kateri so zakrnille prometne žile, ki je Korotan odrezala od juga! Naša doba, ki je uravnala svoj promet pod to pregrajo in preko nje, je našla ob vrhovih Karavank državne mejnike v znak, kako temeljito se je gradil nemški most do Adrije!

S svojo zgodovinsko tako usodno, krajevno pa slikovito lego med Podravjem in Posavjem vabijo sedaj Karavanke tako turiste s severa, kakor z juga; ob njihovem slemenu se predočuje naša turistika tujini. In vendar je njih toponomastika najmanj ustaljena in enotna, za

severno pobočje večinoma še neobdelana. Naslednje vrstice naj temu za začetek odpomorejo. Nazivi so vzeti iz ust slovenskega ljudstva, ki sklenjeno naseljuje osojno stran in ki je edino dajalo pristna imena domačim tlom — vse drugo je import, ki se čimdalje bolj vsiljuje! Višine so navedene po avstrijskih špeciialnih kartah novejših izdaj (1913—1915), za zapadni del nekoliko tudi po Lechnerjevem zemljevidu Julijskih Alp 1 : 50.000.

I. Ob Zili.

Najzapadnejši konec Karavank si delita Italija in Avstrija; naša meja doseže sleme ob Peči 1509 m in ga od tu po vsej dolžini Pece ne zapusti več. Vzhodno od Peči do Petelinjeka 1546 m zavzema višina Sovška planina, tako imenovana po vasi Sovče (= Selče) spodaj. Ob sedlu 1073 m prevali Karavanke znana cesta iz Podkorena; sedlo ima po tem kraju tudi ime, Korošci pa mu pravijo Poljana (ne Poljane). Takoj vzhodno se sleme zopet dvigne na Rabikovec (= Jerebikovec) 1621 m, kojega severno pobočje zavzema do Kamnatega vrha 1655 m planina Rekaršica. Severozapadni rob Kamnatega vrha se pri Strmeu zopet dvigne na Arihov vrh 1067 m, severovzhodno pa pošilja Kamnati vrh dva robova: Bvace! (za Bvacami), ki odpada v Ognjicah proti Grpičam, in južno vzporedno Radenšico 1433 m, ki se nadaljuje v Kozjem vrhu proti Trabinji; ta dva robova oklepata dol Male Bistrice, ki se imenuje tudi Ularš (napačno Ullerich). Sleme se od Kamnatega vrha vzhodno usloči nekoliko na jug preko Črnega vrha 1654 m, Bavhice 1538 m, Grpiške planine (Grpišice) 1624 m, Vóšščice 1737 m do Blekóve 1735 m ter zapira proti jugu Grpiški Graben, ki ga na vzhodu obrobља Pridol 1305 m. (Dalje prih.)

Kotiček

Logarska dolina.

Kaj je bilo in je še? Tako:

Nebo je poljubljala koprena zgoščenih megla. Na vzhodu je koprnela noč, dolina se je luščila iz ugašajočih mrakov. Bilo je jutro v Logarski dolini. Kadar stopi popotnik prvikrat v ta svet, da bi doživel vzhajajoči dan, se mu zdi, da so ravnokar ubežale nočne vile njegovim očem, da se je vgreznil pred njim čar gozdnih pravljic, in ko poljubi okamenela telesa vrhov prvo solnce, zanj ni več sledu o bajkah skrivnošne gorske noči...

Iz zastrtih obrisov dneva je pobelila cesta rosni svet doline. Tu in tam je utonilo v njej nekaj zgodnjih ljudi, ki so izginjali v gore. V stajah se je zganilo življenje. Oglasili so se zvonci, živina se odpravlja v planino. V obronkih so se lovile poslednje sence noči, danilo se je. Gore so se jele sproščati jutranje vlage in Planjava je prešerno razgalila svoja polna ramena; megleni plašč ji je zdrknul v naročje. Temena skal so pordela v solncu. V dolinske megle so se vsesali dolgi prameni in popili vlažno belino vase. Sence, ki so jih vrgla drevesa preko plotov, so se umaknile proti zapadu. V ugašajočih rosah se je kopalo pokošeno bilje. Med vrbovino je posrebrila Savinja osušene prodeve in poredno žuborela prvim žarkom, ki so se ujeli vanjo. Vsa dolina je gorela v zgodnjem solncu. Iz

¹ Beseda Blekóva bo menda istega izvora, kakor Blekóvec = Velikovec, zato hočejo nekateri tudi pisati Velikovna.

vsakega koščka prelestne gorske zemlje je dihala jutro v svojem veličastju. Toliko neme lepote in božjega miru je bilo v njem! Pokrižal bi se in poklonil svojemu Stvarniku besedo v zahvalo, četudi preslabotno in premajhno, da bi zajela dojem trenutnega doživlja...

Hlad se je umaknil naraščajočemu dnevu. Tišina jutra je presekala pesem koscev, ki so se vračali med ogradami iz senožeti. Gore so se prelivale v mavričastih odtenkih vročine. V vodi se je kopala žareča žoga, hiteče sape so pačile njeno okrogolino. V sencah obpotnih dreves je bahatil Logarjev dom. Okrog in okrog je plodila zemlja. V poljih je dozorevalo. Žita so klonila oplojeno klasje k tlom. V brazdah je oganjala ajda. Med vozarami so krvaveli maki. Košenice so razgrinjale svoje pisane predpasnike, da so se bohotile vtkane rože v njih. Dolina je puhtela v sopari poznega poletja. Vse naokrog molk žgočega dne.

Solnce je zavozilo počasi v zenit.

V gcre se je vžgalo popoldne. Iz žlebov Rjavčkega vrha se je prikradel proti stenam Ojstrice modrikast oblaček in se je počasi, kakor bi hotel poljubiti njeno kamenito čelo, privil grebenu in skopnel med rožnatimi konturami. Snežišča so trepetala v pretakajoči se luči. Skozi škrbine Škarij se je utrinjalo nagibajoče solnce.

Dolina je zorela v prvi žetvi. Med klasjem so se bliščali srpi. V polju so sklanjale rože svoje žejne ustnice k tlom. V Plesnikovih ogradah je prežvekovala živina, iz staj je dišalo po sparjenih travah. Vrtovi so bahatili v dozorevajočem sadju. — Vročina je kopnela v naraščajočem hladu. Rušje je otemnelo v prvih sencah minevajočega popoldneva.

V hostah so se zganili mrakovi.

Večer. V skale se je splazila tema. Dan se je siloma strgal iz razpaljenih pečin, puščajoč sledove v izpranih prodovih in snežiščih. Med grebeni se je razlilo umirajoče solnce in je ozlatilo konture, da so žarele kakor brušeni rubini v noč. Iz oblakov se je sklonilo nebo in poljubilo kameniti svet v ugašajočem ognju.

V dolino so se zajedli mrakovi. Zemlja se je ohladila v nabirajočih rosah. Drevesa so se nagnila nad domove, kakor bi prisluškovala dogorevajočemu večeru v okajenih stenah. Logarjeva in Podbrežnikova okna so vsula prve pramene luči v pohabljeno vejevje. Med uspavajočimi polji je izbočila cesta kljubujoč svojo belino, kakor da se ji hoče v objem gorske noči. Zemlja je umolknila, celo hoste so utihnile, ko so pospali vetrovi med vejami. Le visoko v kraljestvu Piskernika so si žuborele vode Palnika svojo večno uspavanko. Drevje so zapredle megle, v domovih je ugasnil večer. Tema. Pri Logarju je iz počrnelega pročelja zastrmelo dvoje žarečih oči v praznino...

Božajoča tišina pravljic, mir, vsepovsod mir sproščajoče noči!

O, kako čudovita si gorska zemlja, kadar molčiš!...

Ali še bo tako?...

Zgodilo se bo, da bo ena tistih solčnih gorskih pomladi, ki tako razkošno pogostijo vsako leto dolino, prinesla s seboj dih nove dobe. Ljudem se bo zahotelo udobnosti tistega življenja, v katerem bo zamrl sveti mir gora. Razmaknili bodo cesto, vsaka pisanih obpotnih košenic bo žrtvovala košček svoje lepote, da bo odprla obsežnejši dotok prometnemu vozilu; iz mehkih plodnih tal bodo pognali zidovi širokih oken, blestečih napisov. Bele steze z udobnimi počivališči bodo okrasile gozdove, prirodi bo odvzeta njena divja romantika. Cesto bodo zasenčili nasadi tujih dreves. Staje z ogradami se bodo umaknile tujskemu prometu — dolina bo neizprosno zahtevala svoje lice. Polja bodo odstopila del svojega bogastva sportu — tenis bo dobil svoj zamrežen prostor. Vbda, hiteč brezskrbno mimo upognjenih vrb, bo žrtvovala svojo svobodo obsežnemu modernemu bazenu.

Morda se bo moral celo Okrešelj nekoč oddolžiti potrebam razvoja in železna volja mišičastih rok bo vklesala sanatorij v kameniti svet. Gore se bodo vprašujoče zganile, kdo se je dotaknil svetega miru njihovega vznožja in z začudenjem sprejele novo življenje vase. Dolina bo oživila v znamenju novih dni.

In ko bodo poljubili mrakovi vzhajajoči večer?

O, dolina ne bo več medlela v sencah pojemajočih luči, velike blesteče oči bodo gladale skozi temo v pozno noč. Pota bodo oživila v razkošnih pojavah letoviščarjev, ki si bodo hoteli privoščiti »svežega gorskega zraka« — okuženega v vonju kozmetike. Iz osvetljenih verand se bodo utrinjale melodije vedno istega jazza v nagibajočo se polnoč. Utrujenemu gostu iz gora bo dolina zgrenila bogato iluzijo popotnih vtisov.

Vile se bodo umaknile v kraljestvo kamenitega molka; odnesle bodo s seboj skrivnostni mir doline. Ne bo več bajk, ne bo več pravljic v tihi hramu prirode. Nekaj bolestnega bo utonilo mesto njih v ugaslih sanjah...

In kdo se bo zganil, kadar bo zemlja zaječala?

Ali bi se bilo vredno dotakniti skromne želje, ki se je utrnila nekemu v duši?...

Vredno ali ne vredno: v nižinah bo postajalo vse nižinsko, to je razvoj posvetnega sveta; mi pa bomo šli višje in bomo ostali na višavah!

Mira K e p a .

Obzor in društvene vesti

Szalay, plezalne smeri v Triglavski steni. — »Der Bergsteiger« v svoji aprilski številki poroča pod naslovom: »Altes und Neues vom Triglav« o plezalnih turah po Triglavski steni. Navaja ture: dne 10. julija 1907. F. König, H. Reil in K. Domenigg; dne 3. avgusta 1906. in 27. julija 1907. G. Jahn in F. Zimmer; dne 22. avgusta 1910. H. Tuma z varijanto Kveder; dne 15. avgusta 1926. skozi Okno M. Debelak-Pibernik, Pavla Jesih, St. Tominšek in A. Guerra; dne 6. septembra 1926. G. Kuglstatter in H. Unger (bavarska smer); dne 16. julija 1927. St. Tominšek in J. Čop; dne 27. in 28. avgusta 1928. J. Čop, M. Potočnik in St. Tominšek; dne 9. do 13. avgusta 1929. Pavla Jesih — M. Gostiša; in dne 5. do 6. septembra 1929. K. Prusik in R. Szalay. K poročilu je priložena fotografična slika Franca Pavlina z Jesenic, na kateri so vrisani vsi glavni pristopi z varijantami vred. Ture so točno opisane. Posebej je pridano poročilo g. Milana Gostiše o pristopu od 9. do 13. avgusta 1929. z dvema slikama.

To poročilo daje točen pregled vseh do sedaj izvedenih pristopov po Triglavski steni.

Prehrana v planinah. Mlekarska šola v Škofji Loki nam je poslala nastopno priporočilo v objavo:

Najboljša prehrana v planinah je mleko ali mlečni izdelki. Sir je po svoji hranilni vrednosti dvakrat tako izdaten kakor najboljše meso, presno maslo pa je najboljše prebavljiva in do skrajnosti izkoristljiva tolšča. Sir in maslo vsebujeta vitamine, licitin in hraniva v taki koncentraciji in v tako lahko prebavljivem svojstvu ko noben drug živež. Tudi se ne pokvarita tako hitro ko meso. Spričo tega sta sir in presno maslo najbolj primerna za prehrano turistom; tudi ne obtežujeta nahrbtnikov. Mleko in mlečni izdelki so slednjim tudi lekovita hrana; kot taka so pri napornih opravilih (sem spada tudi šport) nenadomestljivi. Segajte torej po njih in jih zahtevajte povsod!

Občni zbor Kranjske podružnice SPD, Kranj, se je vršil dne 25. aprila 1930. ob zadovoljivi udeležbi članstva.

Načelnik g. Ph. Mr. Fran Šavnik otvori občni zbor ter pozdravi namestnika nadzornika g. Alberta Pučnika in podružnične člane, nakar se prečita brzojavni pozdrav nadzornika podružnic g. dr. Davorina Senjorja. Nato poda v splošnih obrisih delovanje podružnice v preteklem poslovnem letu.

Tajniško poročilo poda g. Lovro Korsič. V predzadnji poslovni dobi je podružnični odbor posvetil vso pažnjo in delo povečanju Prešernove kočje na Stolu, dočim se je v zadnji poslovni dobi odbor lotil nove naloge, zgradbe planske postojanke na Storžiču. Odbor je organiziral prvo nabiralno akcijo; doslej pa se je prvo in edino odzvalo mesto Kranj s prispevkom 2000 Din. Novi odbor bo zaradi tega imel še mnogo dela, da pripravi najpotrebnejše za gradnjo. — Nadalje je odbor preteklo leto posvetil pažnjo temeljiti markaciji potov v Storžiškem pogorju; sedaj so poti res vzorno izvedene, po zaslugi učitelja g. Rojca, ki mu velja največja zahvala. Tudi Sv. Jošt smo nanovo markirali, in sicer iz Stražišča v smereh Javornika in »Sodarjeve Smrti« ter od postaje Sv. Jošt. Nadalje pot od Sv. Jošta do Sv. Mohorja. Vse markacije so tako dobro izvedene, da je odbor prejel od več strani pohvale; pred vsem je omeniti laskavo pohvalo in priznanje prosv. inšp. v pok. g. Josipa Westra. Dalje smo postavili tudi nekaj novih orientacijskih tablic v Storžiskem, Joštovem in Stolovem pogorju. — Prešernova kočja stalno napreduje; žal pa moramo zabeležiti občuten padec v Valvasorjevi kočji; v glavnem je krivda v slabem oskrbništvu, nasprotno pa je bila oskrba v Prešernovi kočji prvovrstna. — Odbor je imel 5 sej, prejel in odposlal je 111 dopisov. Podružnica je dosegla najvišje število članstva koncem decembra leta 1929., in sicer 414 napram v lanskem letu 341. Število članstva vsako leto napreduje.

Poročilo blagajnika. Gosp. Rici Mayr je podal izčrpno sliko skupnih prejemkov in izdatkov v pretekli poslovni dobi. Celokupni denarni promet je znašal Din 183.680-24. Blagajniško stanje dne 31. decembra 1929. je bilo: v blagajni Din 1155-44, pri Poštni hranilnici Din 13.577-59, skupaj Din 14.733-03. Omenja, da je dolg, ki ga je napravila podružnica predlanskim za povečavo Prešernove kočje na Stolu, že poravnan; če poravnamo še ne zapadle račune, imamo imovine ca. Din 11.000.

Poročilo gospodarja. Gosp. Gajšek poda poročilo o Prešernovi in Valvasorjevi kočji. Poudarja, da promet v Prešernovi kočji stalno napreduje, slabši je bil v Valvasorjevi kočji, česar je kriva nepreveč povoljno oskrbovanje. Ker dobi letos Valvasorjeva kočja novo oskrbnico v osebi ge. Minke Krč, dosedanje oskrbnice Češke kočje, je pričakovati, da se bo obrnilo na boljše. Obe kočji sta imeli 123.582 Din prometa in izkazujeta prav lep pribitek. Prešernovo je posetilo 2295 vpisanih turistov, prejšnje leto pa 1899. Ako prištejemo še nevpisane turiste, je bilo lansko leto v Prešernovi kočji okrog 2800 posetnikov. Valvasorjevo kočjo je posetilo 1245 oseb, lansko leto 1905.

Poročilo računskih preglednikov. Dore Kosmač poroča, da se je pregled knjig izvršil, našlo vse v redu ter predlaga absolutorij. Sprejeto.

Volitve. Na predlog g. Rici Mayrja je bil za načelnika ponovno izvoljen z velikim odobravanjem g. Mr. Ph. Fran Šavnik, kateri se je za izkazano mu zaupanje zahvalil. Na predlog g. ing. Emmerja je bil ostali odbor izvoljen sledeče: Odborniki gg.: Andrej Rojc, Rici Mayr, Lovro Korsič, dr. Igo Šiler, Fran Gajšek in Božo Plahuta. Za namestnike gg.: Fero Premru, Vilko Gogala, Ivan Slavec. Za revizorje: gg. Ivan Valenčič in Dore Kosmač. Na predlog g. Rici Mayrja se pooblasti odbor, da določi delegate za skupščino.

Slučajnosti. Na predlog g. Rici Mayrja je bil podružnični načelnik g. Mr. Ph. Fran Šavnik zaradi zaslug skozi 30letno udejstvovanje v Kranjski podružnici SPD izvoljen za častnega člana. Nadalje je občni zbor sprejel

štiri predloge g. Rojca, da odbor pri najemnikih lova v Storžiču uredi zadevo lovskih stez za uporabo turistov, da doseže skupaj s Tržiško podružnico pri baronu Bornu dovoljenje za uporabo prehoda čez Puterhof, Medvodje, Dolge Njive, Košutnik, ker predstavljajo najkrajšo zvezo Tržiča z Obirjem. Da podvzame odbor korake pri sreskem načelništvu zaradi varstva planinske flore, katere je tako bogat naš Storžič; da odbor postavi na vrhu Storžiča novo močnejšo skrinjico za knjigo.

Smrtna nesreča na Triglavu. Dne 17. junija so nesli k večnemu počitku iz Mojstranske mrtvašnice nemškega visokošolca Heinza Müller, ki se je bil nad ledenikom na Triglavu smrtno ponesrečil. O nesreči bomo poročali prihodnjič.

Važni pojavi v planinskem slovstvu. — Pravkar sta izšli dve važni planinski knjigi: 1.) *Der Hochtourist in den Ostalpen*, 5. izdaja, VIII. zvezek, Leipzig, Bibliographisches Institut, 1930. Cena 11 RM. — Ta zvezek najboljšega visokoplaninskega vodnika vsebuje prav »naše« planine: Karnijske, osobito pa Julijske (vzorno opisal dr. Paul Kaltenecker), Karavanke in Kamniške-Savinjske. — 2.) Vjekoslav Cvetišić je izdal III. knjigo svojih stvarno-pesniških dojmov in vtiskov »Sa planina i gora«, Zagreb, 1930. Cena 30 Din. — O obeh knjigah bomo poročali.

Naše slike: Savinja in Raduha. — Spomlad je prišla in pričelo se je potovanje v naše planinske kraje. Ne ostanimo pa vedno le v bližnjem okolišu! Pogledjmo tudi v gornjo Savinjsko dolino, ki jo je prištevati najlepšim planinskim krajem! Po navadi sicer ne bomo potovali peš, ker trda cesta turistu ni priljubljena in ker imamo sedaj dobrodošle avtomobilne zveze. Vendar pa ne zamudimo, tudi peš prehoditi partijo od Luč do Solčave! Tukaj bomo občudovali prirodne znamenitosti: Iglo — tik pod njo ob cesti bruhajoči znani presihujoči studenec — Rogovilec — in Robanov Kot. Na severni strani obkroža dolino široka Raduha (2063 m), ki je na strani proti Savinji prav ostro odsekana. Njene vrhnje stene se belijo nad nami, spodaj pa jo obdaja krasno gozdovje. Sredi ozke doline tik ob cesti teče precej široka bistra Savinja, čista ko zrcalo, kadar miruje, a grozna, kadar kot hudournik razdira bregove in mostove. — Prizor iz te partije imamo na sliki pred seboj: pogled na umirjeno reko in na »košato« Raduho.

T.

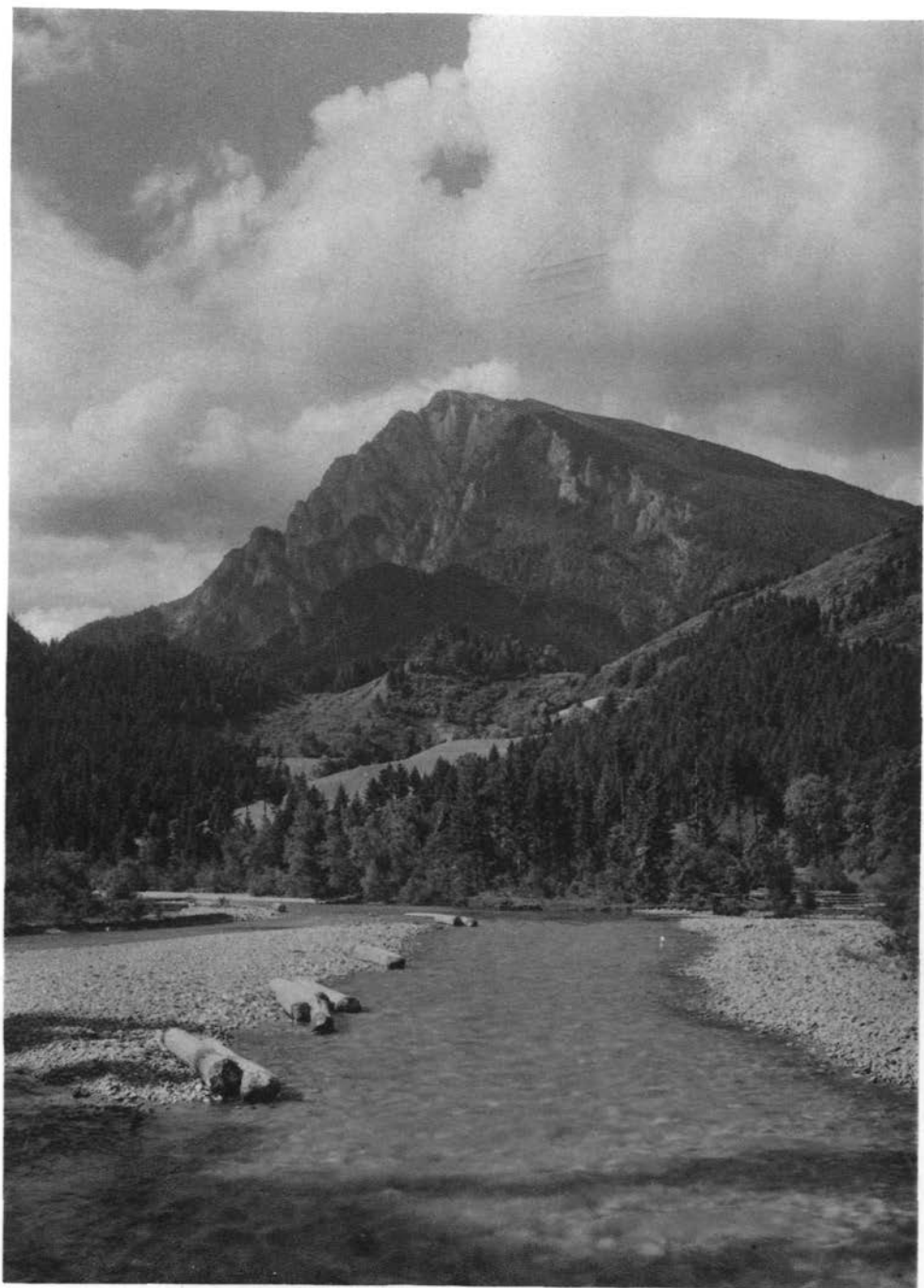
Vsebina: Dr. Jos. C. Oblak: V okrilju Visoke Tatre (str. 145). — Janko Mlakar: Hochkönig in Dachstein (str. 147). — M. Kajzelj: Prisojnik iz Krnice (str. 152). — Dr. Jakob Prešern: Zima v Alpah (str. 159). — Dr. Jos. C. Oblak: Zlatenska ploča (str. 161). — Dr. J. Šašel: Imenoslovje Koroških Karavank (str. 163). — Kotiček: Mira Kepa, Logarska dolina (str. 164). — Obzor in društvene vesti: Szalay, Plezalne smeri v Triglavski steni. Prehrana v planinah. Občni zbor Kranjske podružnice SPD (str. 166). Smrtna nesreča na Triglavu. Važni pojavi v planinskem slovstvu (str. 168). — Naše slike (na prilogi): Savinja in Raduha.

»Planinski Vestnik« izhaja 12krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto Din 40.—, za inozemstvo Din 60.—. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru SPD v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tomišek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tomišek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.)

Savinja in Raduha

Fot. prof. Janko Ravnik